

קורס מספר 290.1908 : המטפל במפגש הטיפולי
תכנית לתואר ההשלמה ב"א בנצרת
שנה"ל 2011-2012 , תשע"ב

סמסטר ב': יום ג' 14:15-15:45
מרצה: מר דן פרידלנדר

E-mail: dan-clinic@013.net

רקע הקורס ומטרותיו :

תקשורת טובה בין מטפל למטופל נחשבת כגורם רב-משמעות במתן שירות איכותי. זו אינטראקציה מורכבת, הכוללת היבטים אתיים, משפטיים, תרבותיים, התנהגותיים ורגשיים, המתבצעת במצבי דחק, חוסר זמן ומשאבים ולעתים קרובות גם בתנאי אי-ודאות. על-מנת להעניק למטופלים שירותי מיטבי, מצפים מאנשי-צוות ללא קשר לרקע האישי, להיות קשובים לצורכי המטופלים וכן לטפל בהם מן ההיבט הסייעודי (caring) ללא קשר לרקע האישי (חברתי תרבותי) של המטופלים וללא קשר לחוויות שאנשי-הצוות בתגובה למפגש הטיפולי. עם זאת, ניסיון קליני ומחקרים בסייעוד ובמקצועות הטיפוליים בכלל מראים, שאנשי מקצועי מתנסים בחוויות שונות בהקשר למפגשים הטיפוליים. לחוויות אלו יש השלכות הן על התחום המקצועי והן על התחום האישי בחייהם של אנשי-הצוות.
קורס זה יעסוק במגוון היבטים בקשר מטפל-מטופל מזווית מבטו והתנסותו של איש-הצוות הסייעודי.

דרכי למידה :

תכני הקורס יועברו באמצעות הרצאות, הצגות נושאים ע"י הסטודנטים והתנסויות המכוונות להתבוננות (רפלקסיה) בהיבטים חווייתיים ורגשיים של מערכת היחסים בין מטופלים למטופלים. הסטודנטים יתבקשו לקרוא חומר משיעור לשיעור.

נושאים בהם הקורס יעסוק:

- השלכות הקשר הטיפולי על אנשי מקצוע.
- אמפתיה ו-caring.
- היבטים בעבודת המטפל ובחייו האישיים שהם בעלי השלכות על האינטראקציה הטיפולית.
- יחסי עבודה – בית ובית – עבודה.

חוויות המטפל כאשר מעגלי החיים מטפל – מטופל משיקים במפגש הטיפולי.

- השלכות סיפורי המחלה של מטופלים על איש הצוות הסייעודי.
- מפגש איש הצוות עם נושאים רגישים באינטראקציות רפואיות (כדוגמת בישור בשורות רעות, טיפול בחולים הנוטים למות, טיפול בנפגעי אלימות וטראומה).
- מפגש עם החולה הדחוי
- עבודה עם משפחות המטופלים
- אלימות בין מטופלים ובני משפחותיהם כלפי אנשי צוות
- אלימות והטרדה בין אנשי צוות
- עבודת אנשי הצוות הסייעודי בסביבה רב תרבותית.

מטלות ודרכי הערכה:

- השתתפות וקריאה (10%).
- הצגת נושא בכיתה (90%).

נוכחות בקורס – חובה (היעדרות מעל 20% לא תאפשר קבלת ציון בקורס)

הצגת נושא בכיתה:

- כל סטודנט יציג בכיתה נושא (הצגה בזוגות או בשלשות על פי גודל הקבוצה, ייקבע בתחילת הסמסטר).
- כל קבוצה תבחר נושא שמעניין אותה, ונוגע להיבט כלשהו בחוויית המטפל במפגש משמעותי עם מטופל/ים. ניתן לבחור באחד הנושאים המובאים בסילבוס או בכל נושא שחברי הקבוצה יבחרו ויביאו מראש לאישור המרצה.
- הקבוצה תכין את הנושא להצגה בכיתה תוך התבססות על שני מאמרים תיאורטיים בתחום, ועל ניתוח אירוע שאחד או יותר מחברי הקבוצה התנסו בו (ההצגה תוצג בכיתה כמצגת Power Point, 12 שקופיות לכל היותר).
- ההצגה התיאורטית תכלול סקירה של עיקרי הנושא, הסוגיה או המחקר המובאים במאמר, מה חברי הקבוצה למדו מהחומר התיאורטי שקראו, וכיצד העמיקו את הבנתם בתחום בעקבות קריאה זו.
- הצגת מפגש משמעותי והשלכותיו על המטפל תכלול: תיאור המפגש (אין צורך בנתונים רפואיים קליניים); כיצד המטפל חווה את האירוע; מה היו המחשבות, הרגשות העמדות והתגובות ההתנהגותיות מצד המטפל, שבאו לידי ביטוי בעת המפגש ובעקבותיו; ההשלכות שהיו למפגש זה על המטפל בעבודה, בבית וכיצד השפיעה המפגש עם הנושא על המטפל ועל חברי הקבוצה בכלל.
- הצגת הנושא בכיתה עד 15 דקות ולאחריה דיון כיתתי.
- השיבוץ לתאריכים ייעשה בתחילת הסמסטר.
- יש לשלוח במייל למרצה את המצגת לאישור ולהערותיו, לכל המאוחר שבוע לפני תאריך הצגתה בשיעור.

רשימת מקורות ביבליוגרפיים ספציפיים וכלליים:

הערה: המאמרים המסומנים בכוכבית מומלצים במיוחד לקריאה.

ישראלי, ט. (2005) **ההבניה האונטולוגית של מצבי צמח: המקרה של בית חולים בישראל**. חיבור לשם קבלת תואר "דוקטור לפילוסופיה", אוניברסיטת חיפה.

מעוז ב., רבין, ס., כץ, ח. ומטלון, א. (2004) **החולה, הרופא ומה שביניהם**. תל-אביב.

*Baile, W. F., Buckman, R., Lenzi, R., Globber, G., Beale, E. A., & Kudelka, A. P. (2000). SPIKES - A six-step protocol for delivering bad news: Application to the patient with cancer. *The Oncologist*, 5, 302-311.

*Berg, L., & Danielson E. (2007). Patients' and nurses' experiences of the caring relationship in hospital: An aware striving for trust. *Scandinavian Journal of Caring Science*, 21, 500-506.

Burkitt Wright, E., Holcombe, C., & Salmon, P. (2004). Doctors' communication of trust, care, and respect in breast cancer: Qualitative study. *BMJ*, 328,864-868. Retrieved October 20, 2008, from <http://www.bmj.com/cgi/content/full/328/7444/864>.

Carkuff, R.R. (2000). *The art of helping in the 21st century*. Amherst, MA: Human Resources Development Press.

*Cioffi, J. (2006). Culturally diverse patient-nurse interactions on acute care wards. *International Journal of Nursing Practice*, 12, 319-325.

Constantino, M. (2001). Multicultural training, theoretical orientation, empathy, and multicultural case conceptualization ability in counselors. *Journal of Mental Health Counseling*, 233, 357-372.

*Ford, K., & Turner, de S. (2001). Stories seldom told: Paediatric nurses' experiences of caring for hospitalized children with special needs and their families. *Journal of Advanced Nursing*, 33, 288-295.

Fox, S., & Chesla, C. (2008). Living with chronic illness: A phenomenological study of the health effects of the patient-provider relationship. *Journal of the American Academy of Nurse Practitioners*, 20, 109-117.

*Goldblatt, H. (2009). Impact of caring for abused women on nurses' professional and personal life experiences. *Journal of Advanced Nursing*, 65, 1645-1654.

Gordon, G. H. (2003). Care not cure: dialogues at the transition. *Patient Education and Counseling*, 50, 95-98.

*Hellzen, O., Asplund, K., Sandman, P-O., & Norberg, A. (2004). The meaning of caring as described by nurses caring for a person who acts provokingly: An interview study. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 18, 3-11.

*Henderson, A. (2001). Emotional labor and nursing: An under-appreciated aspect of caring work. *Nursing Inquiry*, 8, 130-138.

*Hinderliter, D., Doughty, A. S., Delaney, K., Pitula, C. R., & Campbell, J. (2003). The effect of intimate partner violence education on nurse practitioners' feelings of competence and ability to screen patients. *Journal of Nursing Education*, 42, 449-454.

*Isaksson, U., Graneheim, U. H., & Åström, S. (2009). Female caregivers' experiences of exposure to violence in nursing homes. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 16, 46-53.

- *Kendall S. (2006). Admiring courage: Nurses' perceptions of caring for patients with cancer. *European Journal of Oncology Nursing*, 10, 324–334
- Macdonald, M. (2007). Origins of difficulty in the nurse-patient encounter. *Nursing Ethics*, 14, 510-521.
- Mann, S. (2005). A health-care model of emotional labour. *Journal of the Health Organization and Management*, 19, 304-317.
- *Mcilpatrick, S., Sullivan K., & Mckenna H. (2006). Nursing the clinic vs. nursing the patient: Nurses' experience of a day hospital chemotherapy service. *Journal of Clinical Nursing*, 15, 1170–1178.
- *McKenna, B.G., Smith, N.A., Poole, S.J., & Coverdale, J.H. (2003). Horizontal violence: Experiences of Registered nurses in their first year of practice. *Journal of Advanced Nursing*, 42, 90–96.
- Needham, I., Abderhalden, C., Halfens, R.J.G., Fischer, J.E., & Dassen, T. (2005). Non-somatic effects of patient aggression on nurses: A systematic review. *Journal of Advanced Nursing*, 49, 283–296.
- Oudshoorn, A., Ward-Griffin, C., & McWilliam, C. (2007). Client–nurse relationships in homebased palliative care: A critical analysis of power relations. *Journal of Clinical Nursing*, 16, 1435–1443.
- *Pierson, W. (1998). Reflection and nursing education. *Journal of Advanced Nursing*, 27, 165-170.
- *Rhodes, K.V., Frankel, R.M., Levinthal, N., Prenoveau, E., Bailey, J., & Levinson, W. (2007). “You’re not a victim of domestic violence, are you?” Provider– patient communication about domestic violence. *Annals of Internal Medicine*, 147, 620-627.
- *Sabo, B.M. (2006). Compassion fatigue and nursing work: Can we accurately capture the consequences of caring work? *International Journal of Nursing Practice*, 12, 136–142.
- Sandgren, A., Thulesius H., Fridlund, B., & Petersson, K. (2006). Striving for emotional survival in palliative cancer nursing. *Qualitative Health Research*, 16, 79-96.
- Vachon, M.L.S. (1998). Caring for the caregiver in oncology and palliative care. *Seminars in Oncology Nursing*, 14, 152-157.
- Williams, C. L. (2008). *Therapeutic interaction in nursing* (2nd Ed). Sudbury, Massachusetts: Jones & Bartlett Publishers
- Section 1: Therapeutic use of self: Understanding ourselves and our relationships, using self promote health, pp. 3-25.